

Внутрішньою умовою виникнення контакту між сторонами, що взаємодіють, є прояв щирої, справжньої поваги один до одного, емпатія і толерантність. Зовнішнім проявом контакту є поведінка суб'єктів, які вступили у взаємодію.

Такий підхід до навчання передбачає організацію й переорієнтацію цього процесу на постановку й вирішення конкретних навчальних завдань. Це пов'язано з цілою низкою особистісних моментів. Насамперед сюди належить мотивація, яка вивчалася багатьма вітчизняними та зарубіжними психологами, серед яких Д. Б. Ельконін, В. В. Давидов та інші [4].

Література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / С. С. Вітвицька. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. Москва: изд-во Смысл, изд-во ЭКСМО, 2005. 1136 с.
3. Мясищев В. Н. Психология отношений / В. Н. Мясищев; ред.: А. А. Бодалев. Москва: изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЭК», 1995. 356 с.
4. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин; ред.: В. В. Давыдова; В. П. Зинченко. Москва, из-во Педагогика, 1989. 560 с.

УДК373.5.016:796(477)

Варецька О. В.

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри початкової освіти, проректор з науково-методичної роботи
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради
olena22varetska@gmail.com

Аксьонова О. П.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри реабілітаційної педагогіки та здорового способу життя
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради
aksynova1@gmail.com

НОВА ФІЗКУЛЬТУРА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Актуальність. Реформування освітнього простору відповідно до Концепції «Нова українська школа» й Державного стандарту початкової освіти зумовлює такі пріоритети, як дитиноцентризм, партнерство; формування емоційного та соціального інтелектів, наскрізних ключових компетентностей учнів, їхньої соціалізації і здоров'я [3, с. 4]. Йдеться про фізичне, емоційне, соціальне здоров'я особистості. Така увага спричинена важливістю: розвитку здібностей співпрацювати в різних групах та командах, виконувати певні соціальні ролі (професійні, родові тощо), бути гнучким, мобільним, кросфункціональним [2],

запобігання шкільного булінгу, поверховим сприйманням учителями фізичної культури концепції позитивного розвитку молоді (PYD-концепції) у національному контексті (O. Lee, 2018), фактичним незадовільним станом здоров'я дітей і підлітків. Це підтверджено останніми дослідженнями щодо: низьких показників функціонального стану (Болотін, 2017; Галан, 2017; Бутенко, 2017; Paliichuk, 2018); адаптивно-резервних можливостей (Томенко, 2017; Ярмак, 2017); серцево-судинної системи (Кашуба, 2010; 2013; Хрипко, 2016) школярів. Основними чинниками визначено невідповідний рівень фізичного навантаження і як наслідок – гіподинамію. Так само негативна динаміка показників проби Руф'є у дітей 5–11 років свідчить про неефективність процесу фізичного виховання [1].

Попри здійснені державою кроки щодо модернізації методики фізичного виховання (затверджено Типовою освітньою програмою 1–3 класів загальної середньої освіти) й націлювання учителя спрямовувати зусилля на дотримання визначених провідних принципів [4] у компетентісно спрямованому, інтегрованому педагогічному процесі, результати аналізу урочної діяльності з фізичного виховання учнів свідчать про засилля старих підходів, стереотипних форм навчання, а дані співбесід й інтерв'ю – про наявність у вчителів розпливчастої уяви про розвиток особистості засобами фізичної культури і спорту, обмеження педагогічної діяльності тренувальним підходом і визначенням найкращих показників виконання тестових вправ учнями.

Необхідним є: оновлення форм навчання вчителів фізичної культури, озброєння педагогів інструментарієм, потрібним для роботи з реаліями та проблемами фізичного виховання в сучасних школах (Déirdre Ni Chróinín, 2017); розроблення відповідної методики для PYD-орієнтованих уроків фізичної культури в національному контексті, надання належної підтримки вчителям (O. Lee, 2018) та модернізацію освітніх програм різних форм підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури щодо реалізації Концепції Нової української школи для надання фахівцям фізкультурної освітньої галузі нового методичного інструментарію.

Мета роботи (постановка завдання). Висвітлення отриманого соціально-освітнього впливу авторського тренінгу на оновлення методики й уроку з фізичної культури у контексті Концепції «Нова українська школа», зміну поглядів педагогів щодо власної соціальної місії й необхідності застосування нових здоров'язбережувальних підходів безпосередньо на уроці.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні упродовж шести місяців 2018 року взяли участь 512 педагогів, які викладають предмет «Фізична культура» в перших класах. Дослідження проводилося на базі Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради та закладів освіти Запорізької області на початку й після завершення навчання педагогів на тренінгу. Теоретична підготовленість учасників з'ясовувалась пілотним анкетуванням. Одинадцять запитань авторської анкети стосувалися змісту Державного стандарту початкової освіти та Типової освітньої програми початкової загальної освіти. Вивчення стану впровадження нових підходів безпосередньо на уроці здійснювалося за результатами аналізу уроків фізичної культури за допомогою

авторської методики визначення коефіцієнта корисної дії уроку (далі по тексту – ККД уроку) фізичної культури [1] за п'ятьма показниками: I. Задоволення базових потреб особистості учня. II. Виконання педагогічних завдань. III. Виконання вимог до сучасного уроку з фізичної культури. IV. Формування ключових компетентностей. V. Наявність компонентів здоров'яцентрованої дидактичної системи учителя з фізичної культури. Методом випадкового відбору визначено 27 учасників, яких розподілено у три групи.

Для реалізації поставлених цілей дослідження розроблено триденний тренінг «Нова фізкультура в Новій українській школі» (24 академічні години). Упродовж трьох сесій тренінгу слухачі ознайомилися з п'ятьма темами, виконали дев'ять вправ. Кожен день тренінгу розпочинався презентацією сучасної оздоровчої методики або фітнес-технології. Означені дидактичні заходи дісталися учасникам за жеребом під час їхньої реєстрації на тренінг. Перша сесія першого дня – «Чому слід змінюватися?» передбачала дві теми: №1 «Рушимо рудиментарну методику фізичного виховання» (виконувалася вправа «Причини та наслідки») і №2 «Обов'язкові результати навчання та компетентності здобувачів освіти» (вправи «Z+A2, «КОЗ2, «Зворотне картографування»). Сесія друга другого дня за напрямом «Що виконувати?» містила роботу над темою №3 «Вправа має бути складною та красивою» (вправи «Особливим – особливе», «ЖВРН людини») і темою №4 «Методика рухових задач» (вправа «Рухові задачки»). У програмі третього дня – сесія третя «Як виконувати?», тема №5 «Сучасний урок фізичної культури», вправи «Плануємо!» і «Фізкультура без бар'єрів».

За результатами проведеного дослідження: 1) отримано позитивні соціально-освітні ефекти авторського навчального тренінгу за: ступенем обізнаності педагогів у контексті сучасних вимог (+0,809); коефіцієнтом корисної дії уроку фізичної культури (+6,9); усвідомленням більшості вчителів соціальної цінності уроків фізичної культури; переорієнтуванням на соціальні цілі; дидактичною успішністю; 2) перевірено авторську методику визначення ККД уроку. Виокремлено важливі вектори педагогічної уваги щодо навчання моделювати соціально-орієнтовані завдання уроку. Розроблено й упроваджено програму тренінгу «Нова фізкультура в Новій українській школі» для підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури.

Висновки на основі цього дослідження і перспективи подальших розвідок. Рекомендувати використовувати авторську методику визначення ККД уроку й програму тренінгу як ефективний засіб модернізації системи підвищення кваліфікації, оновлення методики й уроку з фізичної культури у контексті Концепції «Нова українська школа», усвідомлення педагогами соціальної місії. У перспективі – розроблення й апробація тренінгу для вчителів, які викладають у 2–3 класах початкової школи.

Література

1. Аксьонова О. П. Коефіцієнт корисної дії уроку фізичної культури / О. П. Аксьонова. *Актуальные научные исследования в современном мире: XX Междунар. науч. конф.*, 21–22 декабря 2016 г., Переяслав-Хмельницкий. / Сб. научных трудов. Переяслав-Хмельницкий, 2016. Вып. 12 (20), ч. 4. С. 9–15.

2. Варецька О. В. Розвиток соціальної компетентності вчителя початкової школи у системі післядипломної педагогічної освіти / О. В. Варецька. Запоріжжя: Кругозір, 2015. 532 с.

3. Концепція Нової Української школи / URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти I ступеня / Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 407 / URL: <http://nus.org.ua/news/mon-zatverdylo-26-novyh-navchalnyh-program-dlya-1-2-klasiv/>

УДК 373.2.091.12:005.336.5

Вихрущ А. В.

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Тернопільського національного медичного
університету імені І. Я. Горбачевського
anatolwychruszcz@ukr.net

ІННОВАЦІЇ В ПЕДАГОГІЦІ

Для розуміння перспективних напрямків розвитку педагогічної науки і практики важливими є висновки експертів Римського клубу. В ювілейному документі з красномовною назвою «Come On» виокремлено такі пріоритетні завдання: інформаційні технології повинні сприяти міжособистісним стосункам, універсальні цінності як квінтесенція людської мудрості, навчання для себе, культурне розмаїття, екологічна культура, **перехід від системного до інтегрального мислення**. Зауважимо, що пандемія 2020 року лише підтвердила важливість цих пріоритетів.

Вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду дозволяє зробити висновок, що інтелектуальний потенціал суспільства, інновації, розвиток творчих здібностей як обов'язковий елемент особистісного розвитку, визначатимуть як перспективи країни, так і успішність окремої людини.

Узагальнюючи досвід роботи з вчителями і студентами, можна стверджувати, що лише поєднання «традиційних» та «інноваційних» методів дозволить досягнути бажаного результату. Надмірне захоплення минулим, так само як і неперервне оновлення освітніх технологій може забезпечити лише тимчасовий результат. І не випадково експерти Римського клубу підкреслили тезис, що одні форми знання повинні доповнювати інші, а не виключати чи відкидати їх. Зауважимо, що ця тенденція добре проявляється в підручниках нового покоління. Наприклад, О. М. Авраменко в підручнику для десятого класу поєднав питання лексикографії, лексичної, орфоепічної, орфографічної, морфологічної норми з актуальними питаннями практичної риторики (риторика як мистецтво, особистість мовця, підготовка тексту до виступу, стратегія і тактика мовленнєвої поведінки, суперечка як вид комунікації, правила ведення